

Hakimler kanununun 37 inci maddesinin ilgası hakkında 1/763 numaralı kanun lâiyhası ve Adliye Encümeni mazbatası

T. C.
Başvekâlet
Muamelât Müdürlüğü
Sayı: 6/4110

25 - 11 - 1930

B. M. M. Yüksek Reisliğine

Hakimler kanununun 37 inci maddesinin ilgası hakkında Adliye Vekâletince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetinin 23 - 11 - 930 tarihli içtimaında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâiyhası esbabı mucibesile birlikte takdim olunmuştur.

Muktazasının ifasına müsaade buyurulmasını rica ederim efendim.

Başvekil
İsmet

Esbabı mucibe

Hakimlerin intihap, terfi ve tahvillerile ihtiyaç halinde işten el çektirilmeleri ve haklarında takdir veya inzibat muameleleri tatbiki için müteşekkil encümenlerde hakimliğin en yüksek derecesinde bulunan temyiz hükkâmının bulundurulması ve şu suretle hakimlerin mukadderatının yine hakimlere tayin ve tâkdir ettirilmesi gibi bütün mileli mütemeddinde kabul edilmiş olan ve hakimleri idarî makamlarını tesiratından azade bırakmak gayesine matuf bulunan esas hakimler kanunumuzun bu hususa mütedair maddelerinde tesbit edilmiş ve ancak Temyiz mahkemesinin Eskişehirde müteşekkil bulunması zaruretile kanun bir maddei muvakkate tezyil edilerek temyiz mahkemesi Cümhuriyet merkezine gelinceye kadar intihap encümeninin muvakkaten müsteşarın riyaseti altında teftiş heyeti reisi ve zat ve hukuk ve ceza işleri müdürlerinden terekübü kabul edilmiş idi. Hahimler kanununun tarihi olan 3 mart 1926 senesinden yani dört seneden beri bu muvakkat hal devam etmekte idi. Temyiz heyetinin hükümet merkezine nakli hususu henüz taayyün ve takarrür etmemiş bulunduğu cihetle meçhul bir atıye kadar bu usulün idamesinde bir faide görülmemiş ve yukarıda arzedilen esasa bundan sonra riayet edilmesinin adaletin idaresinde menfaatlar ve güzel tesirler husule getireceği melhuz bulunmuş olmasına binaen vekâletçe tensip edilecek muayyen günlerde temyiz mahkemesi reisi ve azalarından bermucibi kanun dört zatın Eskişehirden hükümet merkezine gelerek teşekkül edecek olan encümene iltihak etmeleri suretile asıl maddenin sahai tatbika vaz'ı ve böylece ruhu kanuna muvafık bir intihabın ve takdir ve tecziy muamelâtının ifası esasına istihdafen ve muvakkat maddenin ilgasını mübeyyin işbu maddei kanuniye kaleme alınmıştır.

Adliye Encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Adliye Encümeni
Karr № 6
Esas № 1/763

4-12-1930

Yüksek Reisliğe

Hâkimler kanununun muvakkat 37 inci maddesinin ilgası hakkında Adliye Vekâletince hazırlanıp Başvekâletin 25-XI1930 tarih ve 6/4110 numaralı tezkeresile Adliye Encümenine havale edilen kanun lâyihası Adliye Vekili Yusuf Kemal Beyefendi huzurile encümenimizde müzakere ve tetkik edildi.

Hâkimlerin intihap, terfi ve tahvillerile icabında işten el çektirilmelerine ve haklarında takdir veya inzibat muamelelerinin tatbikına müteallik umurun rü'yet ve hüsnü tetviri zımnında teşekkül edecek encümenin kimlerden tereküp edeceğini tayin eden hâkimler kanununun 8 inci maddesi; hâkimlerin mukarreratını yalnız idarî düşüncelerin tahtı tesirinde bırakmayıp hâkimliğin en yüksek derecesinde bulunan temyiz hâkimlerinin dahi iştirakini temin için bu encümende temyiz mahkemesi reislerinden birile âzasından üç zatın bulundurulması esasını kabul etmiştir. Ancak temyiz mahkemesinin Eskişehirde bulunması gibi idarî bazı zaruretlerin ilcasile mezkûr kanunun muvakkat maddeleri sırasına konan 37 inci maddesinde; temyiz mahkemesi Cümhuriyet merkezine gelinceye kadar intihap encümeninin Adliye Vekâleti Müsteşarının riyaseti altında teftiş heyeti reisi, zat, ceza ve hukuk işleri müdürlerinden tereküp etmesi tecviz edildiğinden hâkimler kanununun meriyeti tarihinden beri muamele bu yolda cereyan edegelmiş ise de aradan seneler geçtiği halde temyiz mahkemesinin Hükümet Merkezine ne zaman naklolunacağı henüz tekarrür etmemiştir. Binaenaleyh bu muvakkat halin meçhul bir atıye kadar idamesi yukarıda zikredilen 8 inci madde ile istihdaf olunan gayenin husulüne mani teşkil etmekte bulunduğundan vekâletin tensip edeceği muayyen günlerde Temyiz Mahkemesi Reisi ve âzalarından hâkimler kanununa göre üç zatın Hükümet Merkezine gelerek teşekkül edecek olan encüme iltihak etmeleri muvafık görülmele encümenimiz tarafından kabul ve tasvip edilen kanun lâyihasının Heyeti Umumiyyeye arzına ittifakla karar verildi.

Reis	Bu M. M.	Kâ.	Âza	Âza	Âza
Manisa	Balıkesi	Balıkesir	Balıkesir	Manisa	Antalya
Mustafa Fevzi	Sadık	Sadık	O. Niyazi	Kemal	Ahmet Saki
Âza	Âza	Âza	Âza		
Konya	Kocaeli	Muğla	Konya		
T. Fikret	Ragıp	Ali Nazmi	Refik		

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

*Hakimler kanununun 37 inci maddesinin
ilgasına dair kanun lâyihası*

MADDE 1 — Hakimler kanununun muvaka-
kat maddeleri meyanındaki 37 inci maddesi
ilga edilmiştir.

MADDE 2 — İşbu kanun tarihi neşrinden
muteberdir.

MADDE 3 — İşbu kanunun hükmünü
icraya Adliye Vekili memurdur.

Baş. V.	Ad. V.	M. M. V. Vekili
<i>İsmet</i>	<i>Yusuf Kemal</i>	<i>Dr. Refik</i>
Da. V.	Ha. V.	Ma. V.
İçtimada	İçtimada	Hasta
bulunmadı	bulunmadı	
Mf. V	Na. V.	İk. V.
<i>Esat</i>	<i>Zekâi</i>	<i>Mustafa Şeref</i>
	S. İ. M. V.	
	<i>Dr. Refik</i>	

ADLİVE ENCÜMENİNİN TADİLİ

*Hakimler kanununun 37 inci maddesinin
ilgasına dair kanun lâyihası*

MADDE 1 — Aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2 — » » »

MADDE 3 — » » »

İlga edilen 37 inci madde

Madde 37 — Temyiz Mahkemesi Cümhuriyet merkezine gelinceye kadar sekizinci maddede yazılı salâhiyeti haiz olmak üzere intihap encümeni, müsteşarın reisliği altında teftiş heyeti reisi ve zat ve hukuk ceza işleri müdürlerinden tereküp eder.

Meriyete konulan hâkimler kanununun 8 inci maddesi

Madde 8 — Hâkimlerin intihap ve terfi ve tahvilleri ve ihtiyaç halinde işten ve haklarında takdir ve inzibat muamelelerinin tayini intihap encümeninin kararile yapılır. İntihap Encümeni Temyiz Mahkemesi Reislerinden birinin riyasetinde olmak üzere vekâlet müsteşarile üç temyiz âzasından ve zat işleri müdürile ceza ve hukuk işleri müdüründen ve teftiş heyeti reisinden teşekkül eder. Encümen reisi ile temyiz heyetine mensup âzalar her altı ayda bir Temyiz Mahkemesi Umumî Heyetince intihap olunurlar. Adliye Vekili encümenin tabii reisi dir. Temyiz Reisinin mazereti halinde müsteşar vekâlet eder. Reyler müsavi olursa reisin bulunduğu taraf tercih olunur ve heyetten altı zat bulunmadıkça intihap encümeni toplanamaz. Verilen kararlar-
dan intihaba ait olanları Adliye Vekili tarafından tasvip olununca Tasdikı Âliye arz olunur.

İntihap kararları esbabı mucibe beyanile vekil tarafından reddolunabilir. İntihap encümeninin inzibat muamelesine müteallik kararları vekâlet tarafından alâkadarlara tebliğ olunur. İtiraz müddeti tebliğ tarihinden itibaren on beş gündür. İtiraz arzuhalı alâkadarın bulunduğu mahal mahkemesine tevdi ve usulü üzere kaydolunarak Temyiz mahkemesi Baş Reisliğine gönderilir. İtiraznameler Temyiz Mahkemesi Reislerle Baş Müddei Umumiden ve Temyiz dairelerinin her birinden alınacak birer âzadan mürekkep heyet tarafından tetkik edilir. Bu heyetin vereceği karar kat'idir. Bu kararlar heyeti mahsusaca tasdik ve yahut itiraz müddetinin geçmesiyle kat'ileşir. Bu takdirde muktezası vekâletçe yapılır. Şu kadar ki hâkimlikten iskat cezası ağır hapis veya o derecede ceza veya namus ve haysiyete dokunur bir cürümden dolayı hapis cezasile mankûmiyetten ileri gelmiş ise derhal icra olunur.